

BİBLİYOGRAFYA :

İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil*, XII, 257; Kureşî, *el-Ce-vâhirü'l-muğiyye*, III, 42; İbn Kutluboğa, *Tâ-cü't-terâcim*, s. 70; Taşköprizâde, *Mevzûâtü'l-ülâm*, I, 734, 739; *Keşfü'z-zunûn*, I, 11, 343-344, 345, 564, 568, 823; II, 963, 1619-1620, 1954, 1998, 2002; Leknevî, *el-Fevâ'idü'l-be-hiyye*, s. 24, 85, 98, 149, 189-191, 205-207; Brockelmann, *GAL*, I, 464; *Suppl.*, I, 289, 642; II, 953; *İzâhu'l-meknûn*, II, 155; *Hediyyetü'l-ârifîn*, I, 430; II, 404; Ziriklî, *el-A'âm*, VIII, 36; Kehhâle, *Mu'cemü'l-mü'ellifîn*, V, 39; XII, 146-147; Yusuf Ziya Kavakcı, *XI ve XII. Asırlarda Karahanlılar Devrinde Mâvâra' al-Nahr İslâm Hukukçuları*, Ankara 1976, s. 68, 108-111; Bilmen, *Kamus*, I, 341; Ahmet Özel, *Haneft Fıkıh Âlimleri*, Ankara 1990, s. 61-62; M. Saghir Hasan Masumi, "Burhân al-Sharî'ah's «al-Mu-hîf al-Burhâni»", *İTED*, V/4 (1973), s. 65-73; W. Barthold, "Bürhan Âilesi", *IA*, II, 839-840.

MUSTAFA UZUNPOSTALCI

BURHÂNEDDİN-i GARİB

(برهان‌الدین غریب)

Muhammed b. Nâsiriddin
Mahmûd el-Hansevî
(ö. 738/1337)

Hindistanlı tanınmış sûfi.

654'te (1256) Doğu Pencap'ta Hânsî'de doğdu. Hayatının ilk yıllarını burada geçirdi; daha sonra Delhi'ye giderek zamanın âlimlerinden fıkıh, usul ve Arapça öğrendi. Çiştîyye tarikatı şeyhlerinden Nizâmeddin Bedâüni'ye intisap etti. Delhi Türk Sultanı Muhammed b. Tuğluk'un Delhi'nin âlim ve ileri gelenlerini yeni başşehir Devletâbâd'a göçte mecbur etmesi üzerine oraya gitti (1327). Diğer bir rivayete göre ise Devletâbâd'a şeyhi tarafından gönderildi. Ömrünün geri kalan kısmını burada geçirdi. Zeynüddin Dâvûd b. Hüseyin eş-Şîrâzî, Ferîdüddin Devletâbâdî, Kemâleddin el-Kâşânî ve Rükneddin el-Kâşânî onun en tanınmış halifeleridir. Burhâneddin-i Garîb Devletâbâd'da vefat etti ve Huldâbâd'a bağlı Ravza'ya defnedildi. Bazı kaynaklar vefatını 741 (1340-41) olarak kaydetmektedir.

Cezbedici şahsiyetiyle Şeyh Bedâüni'nin müridleri arasında büyük bir şöhret kazanan Burhâneddin-i Garîb, Emîr Hüseyin, Mîr Hasan ve Mesud Bey gibi şairler, Nasîrüddin Çirâğ-ı Dehlî ve Kırmânî gibi velîlerle dost oldu. Kaynaklar onu aşk ve şevk timsali bir zâhid, vaazları ile kalpleri fetheden vecd sahibi ve semâ meclislerine tutkun bir velî olarak tanıtır. Burhâneddin-i Garîb'in ölümünden sonra Burhânîler diye anılan mü-

ridleri semâ sırasında kendilerine has bir tarzda rakedercesine zikir âyını yaptılar.

Burhâneddin-i Garîb Devletâbâd'a giderken uğradığı Dekken'deki Tapti yolu üzerinde bulunan yerleşim bölgesinin Fârûkiler'in saltanatı döneminde imar edileceğini müjdelemişti. Daha sonra bu bölge Nasîr Han el-Fârûkî (1399-1437) tarafından ihya edilerek Burhâneddin-i Garîb'in adını ebedileştirmek için buraya Burhânpûr ismi verilmiştir. Ayrıca Ravza'daki türbesine Fârûkiler tarafından bir arazi vakfedilmiştir.

*Sefînetü'l-evliyâ*² müellifi Dârâ Şükûh, Evrengzîb ile Şeyh Nizâmeddin Bedâüni'nin bazı müridlerinin medfun bulunduğu Burhâneddin-i Garîb'in türbesi etrafında ölüm yıl dönümlerinde düzenlenen törenlerden birine katıldığını söyler.

Burhâneddin-i Garîb'in vecize ve hikmetli sözlerini Rükneddin el-Kâşânî *Nefâ' isü'l-enfâs*, kardeşi Hammâd el-Kâşânî *Ahşenül-akvâl*, diğer kardeşi Mecdüddin el-Kâşânî de *Garîbü'l-kerâmât* adlarıyla derlemişlerdir. Mecdüddin *Garîbü'l-kerâmât'a* *Bakıyyetü'l-garâ'ib* adlı bir zeyil yazmıştır (Abdülhay el-Hasenî, II, 140-141).

BİBLİYOGRAFYA :

Mirhord, *Siyerü'l-evliyâ*², Delhi 1302, s. 278; Abdülhak ed-Dihlevî, *Ahşenül-akvâl*, Delhi 1309, s. 93; Dârâ Şükûh, *Sefînetü'l-evliyâ*², Leknev 1872, s. 101; Gulâm Server Lâhürî, *Hazînetü'l-âsfiyâ*², Lahore 1284, s. 332; Abdülhay el-Hasenî, *Nüzhetü'l-havâtır*, II, 140-141; Mohammad Shafi, "Burhân al-Dîn Gharîb", *EI*² (İng.), I, 1328-1329.

İRFAN GÜNDÜZ

BURHÂNEDDİN el-HALEBİ

(bk. SİBT İBNÜ'L-ACEMİ).

BURHÂNEDDİN KUTB-i ÂLEM

(برهان‌الدین قطب‌عالم)

Ebü Muhammed Abdullâh b.
Mahmûd b. Celâleddin Hüseyin el-Buhârî
(ö. 857/1453)

Sühreverdiyye tarikatının
Buhârîyye kolu şeyhlerinden,
Hintli mutasavvıf.

Receb 790'da (Temmuz 1388) Hindistan'da Bahâvelpûr'a bağlı Uç'ta doğdu. Kutb-i Âlem ve Mahdûm-i Cihâniyân unvanıyla tanınan dedesi Celâleddin Hüseyin el-Buhârî'ye (ö. 785/1384) nisbetle

Sânî-i Mahdûm-i Cihâniyân unvanlarıyla tanınır. Küçük yaşta babasını kaybetti. On iki yaşında iken annesiyle birlikte Gucerât'ta Fetten'e (Patan) göç ederek Mevlânâ Ali Şîr el-Gucerâtî'den ilim tahsil etti. Sühreverdiyye tarikatı hirkasını büyük kardeşi Hâmid b. Mahmûd el-Hüseynî ve babasının amcası Sadreddin b. Ahmed el-Uççî'den giydi. Ebü'l-Fütûh Nüreddin eş-Şîrâzî, Şehâbeddin Ahmed b. Abdullah, Kemâleddin b. Kıvâmüddin el-Fettenî ve diğer bazı şeyhler vasıtasıyla Nakşibendiyye, Kâdiriyye ve Kübreviyye tarikatlarına da intisap etti. Ahmed Şah Gucerâtî Ahmedâbâd şehrini kurunca Fetten'den ayrılarak oraya gitti. Bir süre eski Asâval'da oturduktan sonra Ahmedâbâd'a 6 mil mesafedeki Bâtve köyüne yerleşerek büyük dedesi Celâleddin Ahmer Hüseyin b. Ahmed'in (ö. 691/1292) kurduğu Sühreverdiyye tarikatının Buhârîyye kolunu yaymaya çalıştı. Gucerât hükümdarı kendisine büyük saygı göstererek sarayında barındırdı. Başta oğlu Şah Âlem (ö. 1495) olmak üzere pek çok halife ve talebe yetiştirdi. 8 Zilhicce 857'de (10 Aralık 1453) Bâtve'de vefat etti. Hindistan'da Ahmedşâhî kazası ileri gelenleri onun için muhteşem bir türbe yaptırmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Dârâ Şükûh, *Sefînetü'l-evliyâ*², Leknev 1876, s. 117-118; Zebidî, *İk'd*, s. 40-41; Abdülhay el-Hasenî, *Nüzhetü'l-havâtır*, III, 101-103; "Burhâneddin", *IA*, II, 840-841; Mohammad Shafi, "Burhân al-Dîn Kutb-ı 'Âlam", *EI*² (İng.), I, 1329-1330.

HASAN KÂMİL YILMAZ

BURHÂNEDDİN el-MERGİNÂNİ

(bk. MERGINÂNİ, Burhâneddin).

BURHÂNEDDİN-i TİRMİZİ

(bk. SEYYİD BURHÂNEDDİN).

BURHÂNİYYE

(bk. DESÜKIYYE).

BURHÂNİYYE

(البرهانية)

Rifâiyye tarikatının
Burhâneddin İbrâhim b. Ömer
b. Ali el-Alevî'ye
(ö. VI/XII. yüzyıl)
nisbet edilen bir şubesi
(bk. RIFÂIYYE).